

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹

ابزارهای مالی

آذر ۱۳۹۹

موسسه حسابرسی آزمون پرداز
(حسابداران رسمی)

- مقدمه‌ای بر استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ ابزارهای مالی
- دسته‌بندی ابزارهای مالی
- شناسایی و اندازه‌گیری اولیه ابزارهای مالی
- اندازه‌گیری بعدی ابزارهای مالی
- قطع شناسایی
- مثال

مقدمه‌ای بر استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ ابزارهای مالی

۲۰۰۳

استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۹ ابزارهای مالی: شناسایی و اندازه‌گیری

۲۰۰۷-۲۰۰۹

بحران مالی جهانی

۲۰۱۴

استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ ابزارهای مالی

لازم‌الاجرا از ۱ ژانویه ۲۰۱۸

هدف و دامنه کاربرد این استاندارد

هدف

- تجویز اصولی برای گزارشگری مالی دارایی‌های مالی و بدهی‌های مالی است به گونه‌ای که اطلاعات مربوط و مفیدی برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی به منظور ارزیابی آن‌ها از مبلغ، زمان‌بندی، و نااطمینانی جریان‌های نقدی آتی شخص فراهم شود.

دامنه کاربرد

- این استاندارد باید توسط تمام اشخاص و برای تمام انواع ابزارهای مالی، به جز برخی استثناها، بکار گرفته شود.

مطالب ارایه شده در این استاندارد

IFRS 9

مصون سازی

ابزار مصون سازی

قلم مصون شده

رابطه مصون سازی

اندازه گیری

اندازه گیری اولیه

اندازه گیری بعدی

کاهش ارزش

طبقه بندی

دارایی های مالی

بدهی های مالی

تجدید طبقه بندی

شناسایی

شناسایی اولیه

قطع شناسایی

سوالات کلیدی که 9 IFRS پاسخ می دهد

شناسایی اولیه

- ابزارهای مالی در چه زمانی شناسایی می شوند؟
- در زمان شناسایی اولیه، این ابزارها چگونه اندازه گیری می شوند؟

در زمان نگهداری ابزار مالی

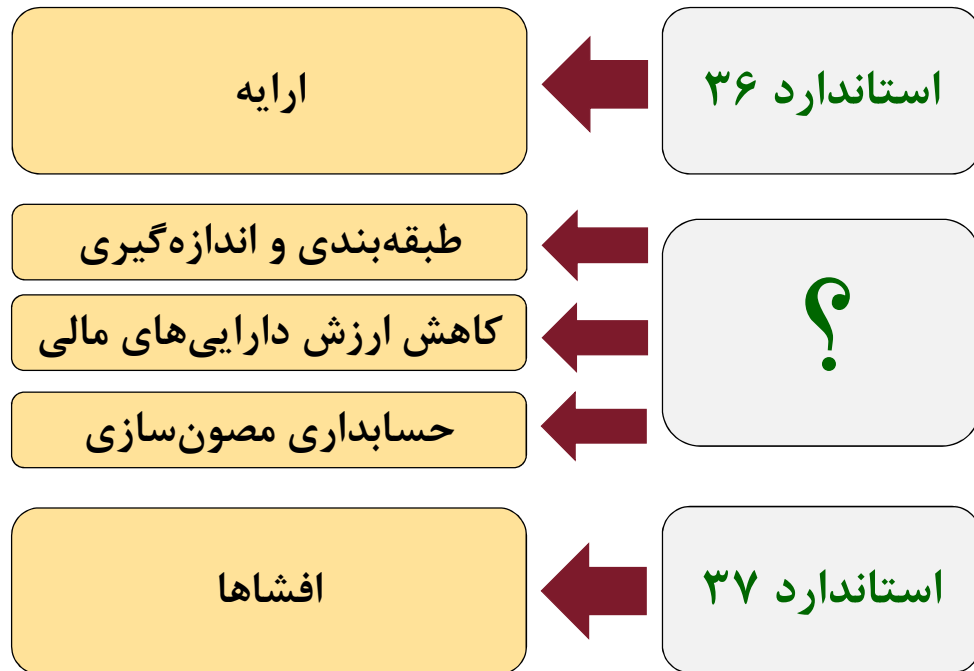
- اندازه گیری بعدی این ابزار چگونه انجام می شود؟
- تغییرات احتمالی در ارزش این ابزار چگونه به حساب گرفته می شود؟

در هنگام قطع شناسایی ابزار مالی

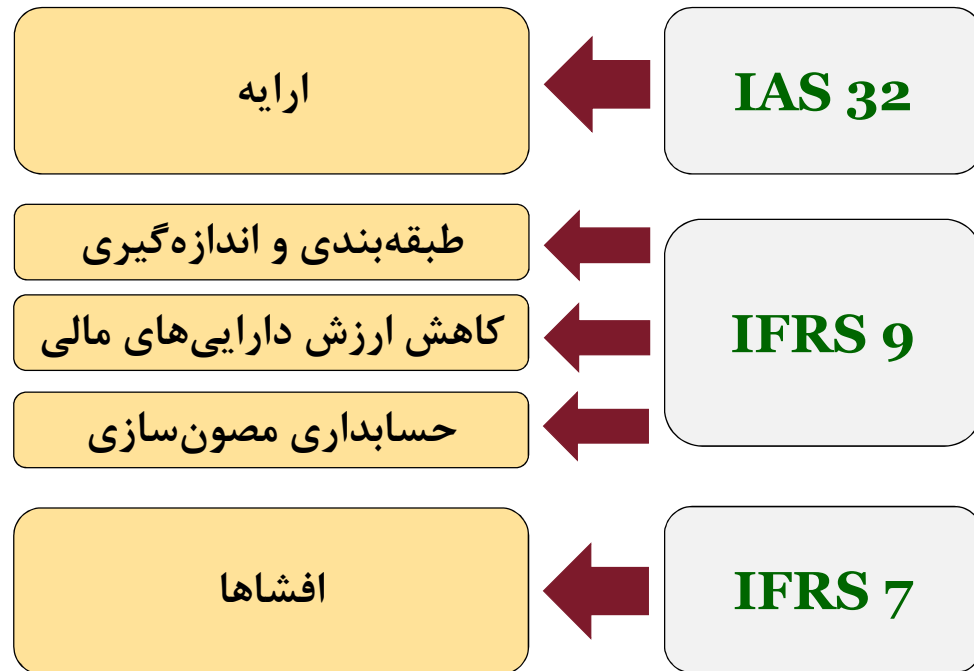
- این ابزار در چه زمانی قطع شناسایی می شوند؟
- در صورت عدم احراز شرایط قطع شناسایی این ابزار چگونه به حساب گرفته می شوند؟

حسابداری ابزارهای مالی طبق استانداردهای حسابداری ایران

استاندارد حسابداری ایران برای به
حساب گرفتن ابزارهای مالی:

استاندارد حسابداری بین المللی برای
به حساب گرفتن ابزارهای مالی:

دسته‌بندی ابزارهای مالی

دسته‌بندی دارایی‌های مالی

دارایی‌های مالی

ارزش منصفانه از طریق سود
یا زیان

دارایی‌های مالی در پایان هر دوره مالی به ارزش منصفانه تجدید اندازه‌گیری شده و سود و زیان ناشی از تغییر ارزش در سود یا زیان شناسایی می‌شود

ارزش منصفانه از طریق سایر
سود و زیان‌های جامع

دارایی‌های مالی در پایان هر دوره مالی به ارزش منصفانه تجدید اندازه‌گیری شده و سود و زیان ناشی از تغییر ارزش در سایر سود و زیان‌های جامع شناسایی می‌شود

بهای مستهلک شده

دارایی مالی به مرور زمان مستهلک شده و درآمد بهره در سود یا زیان دوره شناسایی می‌شود

مبنای دسته‌بندی دارایی‌های مالی

ویژگی‌های جریان‌های نقدی قراردادی

ویژگی‌های جریان‌های نقدی حاصل از دارایی چیست؟

✓ در تاریخ‌های مشخص ایجاد می‌شوند

✓ فقط پرداخت‌های اصل و بهره

آزمون مدل کسب‌وکار

هدف کسب‌وکار در مورد آن دارایی مالی چیست؟

✓ نگهداری دارایی مالی به منظور وصول جریان‌های نقدی قراردادی

✓ فروش دارایی مالی

✓ IFRS 9 برای دسته‌بندی برخی دارایی‌های مالی خاص، گزینه‌های دیگری را نیز **مجاز شمرده است**.

اندازه‌گیری شده به بهای مستهلک شده

ویژگی‌های جریان‌های نقدی قراردادی

✓ در تاریخ‌های مشخص ایجاد می‌شوند

✓ فقط پرداخت‌های اصل و بهره

آزمون مدل کسب‌وکار

✓ نگهداری دارایی مالی به منظور وصول جریان‌های نقدی قراردادی

✗ فروش دارایی مالی

✓ دریافتی‌های تجاری

✓ گواهی سپرده

✓ وام‌های پرداختی

✓ اوراق قرضه خریداری شده

مثال

اندازه‌گیری شده به ارزش منصفانه از طریق سایر سود و زیان‌های جامع

ویژگی‌های جریان‌های نقدی قراردادی

✓ در تاریخ‌های مشخص ایجاب می‌شوند

✓ فقط پرداخت‌های اصل و بهره

آزمون مدل کسب‌وکار

✓ نگهداری دارایی مالی به منظور وصول جریان‌های نقدی قراردادی

✓ فروش دارایی مالی

✓ ابزارهای بدهی که قبل از سررسید به فروش می‌رسند

✓ ابزارهای مالکانه که برای خرید و فروش نگهداری نمی‌شوند

مثال

اندازه‌گیری شده به ارزش منصفانه از طریق سود یا زیان

کلیه دارایی‌هایی که به بهای مستهلک شده یا ارزش منصفانه از طریق سایر سود و زیان‌های جامع طبقه‌بندی نمی‌شوند باید به **ارزش منصفانه از طریق سود و زیان اندازه‌گیری** شوند.

✓ دارایی‌های نگهداری شده برای خرید و فروش

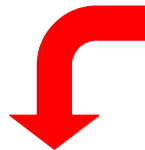
✓ مشتقه‌ها

✓ ابزارهای دارای مشتقه تعبیه شده

✓ اوراق قرضه قابل تبدیل

✓ ابزارهای بدهی (اختیاری)

✓ ابزارهای مالکانه (اختیاری)

همه دارایی‌های مالی را می‌توان در هنگام شناسایی اولیه با یک انتخاب برگشت ناپذیر به ارزش منصفانه از طریق سود یا زیان اختصاص داد، اگر این کار منجر به حذف یا کاهش قابل ملاحظه «**عدم تطابق**» حسابداری گردد.

شناسایی و اندازه‌گیری اولیه ابزارهای مالی

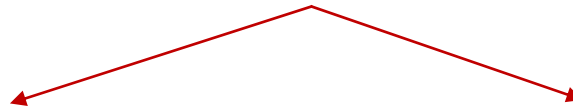
شناسایی اولیه

هنگامی که شخص، یک طرف **شرایط قراردادی** آن ابزار شود.

معامله به روش معمول

حسابداری تاریخ تسویه

حسابداری تاریخ خرید و فروش

در تاریخ تسویه

در تاریخ خرید و فروش

اندازه‌گیری اولیه

$$\text{مخارج معامله} + \text{ارزش منصفانه} = \text{بهای مستهلک شده}$$

$$\text{مخارج معامله} + \text{ارزش منصفانه} = \text{ارزش منصفانه از طریق سایر سود و زیان‌های جامع}$$

$$\text{ارزش منصفانه} = \text{ارزش منصفانه از طریق سود یا زیان}$$

مخارج معامله مستقیماً به سود یا زیان برده می‌شود

اندازه‌گیری بعدی ابزارهای مالی

اندازه‌گیری بعدی

بهای مستهلک شده	ارزش منصفانه از طریق سایر سود و زیان‌های جامع		ارزش منصفانه از طریق سود یا زیان	
	ابزارهای بدهی	ابزارهای مالکانه		
✗	سایر سود و زیان‌های جامع	سایر سود و زیان‌های جامع	سود یا زیان	سود و زیان غیر عملیاتی ارزش منصفانه
سود یا زیان	سود یا زیان	سایر سود و زیان‌های جامع	سود یا زیان	نرخ ارز
سود یا زیان	سود یا زیان	✗	✗	کاهش ارزش
سود یا زیان (نرخ بهره موثر)	سود یا زیان (نرخ بهره موثر)	سود یا زیان	سود یا زیان	بهره و سود تقسیمی

قطع شناسایی

قطع شناسایی دارایی های مالی

شخص **فقط و فقط** زمانی می تواند دارایی های مالی را قطع شناسایی کند که:

دارایی مالی را انتقال دهد و این انتقال شرایط قطع شناسایی را احراز کند

حقوق قراردادی نسبت به جریان های نقدی ناشی از آن دارایی منقضی شود

یعنی تقریباً تمام ریسک ها و مزایای مالکیت آن دارایی را انتقال دهد

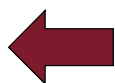

درخت تصمیم گیری

مثال ۱: بهای مستهلك شده

شرکت الف اوراق قرضه چهار ساله با ارزش اسمی ۱۰۰۰ میلیارد ریال را به مبلغ ۹۷۰ میلیارد ریال از بانک مسکن خریداری می‌کند و مبلغ ۱۰ میلیارد ریال را نیز به عنوان کارمزد به کارگزاری بانک پرداخت می‌کند. نرخ بهره این اوراق ۱۰٪ روی مبلغ اسمی اوراق است که در پایان هر سال باید توسط بانک به دارنده اوراق پرداخت گردد. همچنین، بانک مسکن باید مبلغ ارزش اسمی این اوراق به اضافه ۱۰٪ را پس از سه سال به شرکت الف پرداخت کند. نحوه به حساب گرفتن این دارایی مالی توسط شرکت الف در طی عمر این دارایی را توضیح دهید.

بهای مستهلك شده

طبقه‌بندی دارایی

شناسایی اولیه

مثال ۱: بهای مستهلک شده (ادامه)

اندازه‌گیری اولیه

$$۹۷۰ + ۱۰ = ۹۸۰$$

(میلیارد ریال)

سرمايه‌گذاري
بانك

۹۸۰ ميليارد ريال
۹۸۰ ميليارد ريال

صورت وضعیت مالی

صورت سود یا زیان

نرخ بهره موثر اوراق قرضه = ۱۲/۷۴%

سال	مبلغ ابتدای دوره	درآمد بهره	نقد دریافتی	مبلغ انتهایی دوره
۱	۹۸۰	۱۲۵	۱۰۰	۱۰۰۵
۲	۱۰۰۵	۱۲۸	۱۰۰	۱۰۳۳
۳	۱۰۳۳	۱۳۲	۱۰۰	۱۰۶۴
۴	۱۰۶۴	۱۳۶	۱۲۰۰	صفر

مثال ۱: بهای مستهلک شده (ادامه)

سال ۱

سرمایه گذاری	۱۲۵ میلیارد ریال
درآمد بهره	۱۲۵ میلیارد ریال

بانک	۱۰۰ میلیارد ریال
سرمایه گذاری	۱۰۰ میلیارد ریال

قطع شناسایی
(پایان سال ۴)

بانک	۱۲۰۰ میلیارد ریال
سرمایه گذاری	۱۰۶۴ میلیارد ریال
درآمد بهره	۱۳۶ میلیارد ریال

مثال ۲: ارزش منصفانه از طریق سایر سود و زیان‌های جامع

شرکت الف در تاریخ ۱ فروردین ۱۳۹۵، یک ورقه قرضه دولتی دو ساله با ارزش اسمی ۱۰۰۰ میلیون ریال و نرخ کوپن سالانه ۱۰٪ را خریداری کرد. در اثر افزایش نرخ بهره به ۱۲٪، ارزش منصفانه این ورقه قرضه در پایان سال ۱۳۹۵ به ۹۸۲ میلیون ریال کاهش یافت. در نهایت، شرکت الف این دارایی را در تاریخ ۳۱ شهریور ۱۳۹۶ به مبلغ ۱۰۶۰ میلیون ریال فروخت. نحوه به حساب گرفتن این دارایی مالی توسط شرکت الف در طی عمر این دارایی را توضیح دهید.

ارزش منصفانه از طریق سایر
سود و زیان‌های جامع

مثال ۲: ارزش منصفانه از طریق سایر سود و زیان‌های جامع (ادامه)

اندازه‌گیری اولیه
(۱ فروردین ۹۵)

۱۰۰۰
میلیون ریال

سرمایه‌گذاری بانک	۱۰۰۰ میلیون ریال ۱۰۰۰ میلیون ریال
----------------------	--------------------------------------

اندازه‌گیری بعدی
(۲۹ اسفند ۹۵)

۹۸۲
میلیون ریال

سرمایه‌گذاری بانک	۱۰۰ میلیون ریال ۱۰۰ میلیون ریال
سرمایه‌گذاری بانک	۱۰۰ میلیون ریال ۱۰۰ میلیون ریال
سرمایه‌گذاری بانک	۱۸ میلیون ریال ۱۸ میلیون ریال
سرمایه‌گذاری بانک	۱۸ میلیون ریال ۱۸ میلیون ریال

قطع شناسایی
(۳۱ شهریور ۹۶)

۱۰۶۰
میلیون ریال

سرمایه‌گذاری بانک	۵۰ میلیون ریال ۵۰ میلیون ریال
سرمایه‌گذاری بانک	۱۰۶۰ میلیون ریال ۱۰۳۲ میلیون ریال ۲۸ میلیون ریال
سرمایه‌گذاری بانک	۱۰ میلیون ریال ۱۰ میلیون ریال

مثال ۳: ارزش منصفانه از طریق سایر سود و زیان‌های جامع

در تاریخ ۱ اردیبهشت ۱۳۹۵، شرکت الف به عنوان بخشی از برنامه سرمایه‌گذاری بلندمدت خود برای استفاده از افزایش ارزش سهام در سال‌های آتی، ۲۰۰ هزار سهم شرکت بورسی ذوب آهن را به مبلغ ۵۰۰ میلیون ریال خریداری کرد، و مبلغ ۵ میلیون ریال نیز بابت کارمزد این معامله به کارگزاری بورس پرداخت کرد. ارزش این سهام در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۳۹۵ برابر با ۶۰۰ میلیون ریال بود. در نهایت، شرکت الف سهام مزبور را در تاریخ ۱ اسفند ۱۳۹۶ به مبلغ ۶۸۰ میلیون ریال فروخت. نحوه به حساب گرفتن این دارایی مالی توسط شرکت الف در طی عمر این دارایی را توضیح دهید.

ارزش منصفانه از طریق سایر
سود و زیان‌های جامع

طبقه‌بندی دارایی

شناسایی اولیه

مثال ۳: ارزش منصفانه از طریق سایر سود و زیان‌های جامع (ادامه)

اندازه‌گیری اولیه
(۱ اردیبهشت ۹۵)

$500 + 5 = 505$
(میلیون ریال)

سرمایه‌گذاری بانک
۵۰۵ میلیون ریال
۵۰۵ میلیون ریال

اندازه‌گیری بعدی
(۲۹ اسفند ۹۵)

۶۰۰ میلیون ریال

سرمایه‌گذاری سایر سود و زیان‌های جامع
۹۵ میلیون ریال
۹۵ میلیون ریال

قطع شناسایی
(۱ اسفند ۹۶)

۶۸۰ میلیون ریال

بانک سرمایه‌گذاری
۶۸۰ میلیون ریال
۶۰۰ میلیون ریال
۸۰ میلیون ریال
سایر سود و زیان‌های جامع

مثال ۴: ارزش منصفانه از طریق سود یا زیان

در تاریخ ۱ اردیبهشت ۱۳۹۵، شرکت الف ۲۰۰ هزار سهم شرکت بورسی ذوب آهن را به مبلغ ۲۰۰۰ ریال برای هر سهم خریداری کرد، و مبلغ ۲۰ ریال به ازای هر سهم نیز بابت کارمزد این معامله به کارگزاری بورس پرداخت کرد. ارزش هر سهم ذوب آهن در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۳۹۵ برابر با ۲۲۰۰ ریال بود. در نهایت، شرکت الف سهام مزبور را در تاریخ ۱ اسفند ۱۳۹۶ به مبلغ ۲۶۰۰ ریال به ازای هر سهم فروخت. نحوه به حساب گرفتن این دارایی مالی توسط شرکت الف در طی عمر این دارایی را توضیح دهید.

مثال ۴: ارزش منصفانه از طریق سود یا زیان (ادامه)

اندازه‌گیری اولیه
(۱ اردیبهشت ۹۵)

۴۰۰ میلیون ریال

سرمایه‌گذاری بانک	۴۰۰ میلیون ریال
	۴۰۰ میلیون ریال

اندازه‌گیری بعدی
(۲۹ اسفند ۹۵)

۴۴۰ میلیون ریال

سرمایه‌گذاری سود غیر عملیاتی	۴۰ میلیون ریال
	۴۰ میلیون ریال

قطع شناسایی
(۱ اسفند ۹۶)

۵۲۰ میلیون ریال

بانک	۵۲۰ میلیون ریال
سرمایه‌گذاری	۴۴۰ میلیون ریال
سود غیر عملیاتی	۸۰ میلیون ریال

مروری کوتاه بر سوابق حرفه ای

- دکتری بانکداری و فایننس (دانشگاه بروئل لندن، انگلستان)
- مدیر ریسک مالی (FRM) تایید شده توسط انجمن جهانی مدیران حرفه ای ریسک (GARP)
- ۵ سال سابقه تدریس در دانشگاه های انگلیس
- داوری در مجلات علمی معتبر بین المللی در حوزه های مالی و اقتصادی
- مدیر خدمات مشاوره موسسه آزمون پرداز (از سال ۱۳۹۵)

خدمات ارایه شده:

- خدمات مشاوره معاملاتی (Deals Advisory)
- ✓ بررسی دقیق مالی و مالیاتی (Due Diligence)
- ✓ ارزش گذاری سهام و کسب و کار (Valuation)
- ✓ ساختار معامله (Deals Structuring)
- ✓ بررسی قراردادهای خرید و فروش سهام و کسب و کار (SPA)
- خدمات مالی و حقوق و دستمزد (Accounting & Payroll)
- مشاوره ریسک (Risk Advisory)
- ✓ قوانین بانکداری بین المللی
- ✓ بررسی کیفیت دارایی بانکها
- مشاوره مالیاتی و تامین اجتماعی (Tax & SSO Advisory)
- تحقیق و تولید محتوا در حوزه IFRS

محمد تاجیک

مدیر خدمات مشاوره

موسسه حسابرسی آزمون پرداز

سیاس از همراہیتان